

การจัดทำและการควบคุมโดยงบประมาณของรัฐวิสาหกิจประเภทสาธารณูปโภค

นางสาวนงลักษณ์ ศิริภักดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

แผนกวิชาบัญชี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๑๓

I 158A982X

005193

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

NO THIS PAGE IN ORIGINAL

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีสิทธิที่จะออกความเห็นในเรื่อง รายได้และรายจ่ายของรัฐวิสาหกิจได้ แต่รัฐวิสาหกิจนั้นจะปฏิบัติตามหรือไม่ขึ้นอยู่กับสถานะ การณ์ เหตุผล และความถูกต้องว่าจะดำเนินงานตามได้เพียงไร ส่วนงบประมาณนั้นจะต้อง เป็นไปตามแผนงานและมติของคณะรัฐมนตรี การกะประมาณรายรับ-รายจ่าย ได้ประมาณ จากการวิเคราะห์ตัวเลขที่เกิดขึ้นจริงในปีก่อน ๆ การคาดคะเนความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์ หรือบริการของผู้บริโภค รวมทั้งเหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย สิ่งสำคัญในการ จัดทำงบประมาณของรัฐวิสาหกิจประการหนึ่งก็คือ การจัดสรรแหล่งเงินที่จะนำมาใช้จ่ายให้ เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

สำหรับด้านการควบคุมค่าใช้จ่าย รัฐวิสาหกิจได้มีการกำหนดวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ การใช้จ่ายเงินเป็นไปตามที่ใ้ประมาณไว้ และจากการศึกษาพบว่า รัฐวิสาหกิจจะให้ความ สนใจทางด้านงบประมาณมากกว่างานทำการ เพราะงบทำการนอกจากจะใช้จ่ายจากเงินรายได้ ของรัฐวิสาหกิจเองแล้วเท่าที่ผ่านมา ค่าใช้จ่ายจริงตามงบทำการมักจะไม่เกินจากที่ประมาณ ไว้มากนัก เว้นเสียแต่ว่าจะมีสถานะการณ์ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน เช่นกรณีค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ขึ้นราคาเป็นต้น ส่วนงบประมาณนั้นจะต้องควบคุมเพื่อให้เป็นไปตามแผนงานที่ได้วางไว้

การใช้งบประมาณให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากจะขึ้นอยู่กับการจัดทำที่งบประมาณที่จัด ทำได้ทำขึ้นอย่างเหมาะสมแล้ว ยังขึ้นอยู่กับตัวบุคคลผู้บริหารงานที่เป็นผู้ใช้งบประมาณด้วย การที่พบว่ารัฐวิสาหกิจบางแห่งดำเนินการไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ก็เพราะปัญหาสำคัญอยู่ที่ ตัวบุคคลผู้บริหารงาน การแก้ไขจึงอยู่ที่ว่า ผู้บริหารงานนั้นมีความรับผิดชอบในการที่จะดำ- เนินงานให้ได้อย่างเพียงไร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

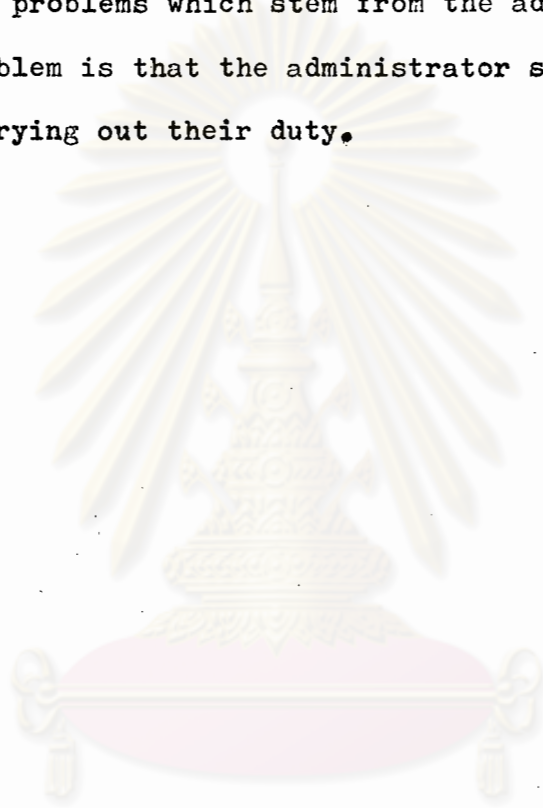

regulations set by the Budget Bureau and the approval of the Cabinet. But the state enterprises have the autonomy to estimate their own expenditure in the Operating Account, for this type of expenditures utilize their own revenue. The Budget Bureau and Office of the National Economic and Social Development Board have the right to state their opinions on the state enterprises revenue and expenditure. But whether the state enterprises will follow their recommendation or not depends upon how the projects planned by the state enterprises can be materialized. As for the budget of the Capital Account, it has to be made according to the future plan of operation, subjected to the approval of the Cabinet. Estimation of budgeted revenue and expenditure is based on past and actual figures, estimation of consumers' demand for products and services in the future.

One important aim in the state enterprises' budget is to provide adequate sources of revenue to match future expenditures.

For controlling of expenditure, the state enterprises have several controlling methods to see that the expenditures are within the estimation. As a result of the investigation it is found that the state enterprises place more importance in the Capital Account than in the Operating Account, because fund for expenditures in the Operating Account derive from the state enterprises' own revenue and in the past the actual expenditures did not exceed the estimate much, except when there are situations which were not expected at the time of the budget procedure, such as the increasing of oil price etc. But the expenditures in the Capital Account must be according to the plan.

In order to derive maximum benefit from budgeting besides making estimates careful and controlling expenses effectively, the success of budgeting depend a lot upon the administrators who manage it. It is found that the operations of some state enterprises do not meet the target because of the problems which stem from the administrators. The way to solve this problem is that the administrator should take more responsibility in carrying out their duty.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จได้โดยความกรุณาของคุณหญิงกรรณ จันทนยิ่งยง หัวหน้ากองงบประมาณ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นผู้ให้คำแนะนำ และอ่านต้นฉบับตั้งแต่ต้นจนจบ และคุณประเสริฐ ทรงวิวัฒน์ หัวหน้าแผนกแผนงานและรายงาน กองงบประมาณ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งได้ให้คำชี้แจงเกี่ยวกับเนื้อหาโดยตลอด

นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้รับความกรุณาจากเจ้าหน้าที่งบประมาณของการไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และการประสานนครหลวง ที่ได้ให้ความรู้เสียสละเกี่ยวกับเรื่องนี้

ผู้เขียนจึงขอขอบพระคุณท่านที่ได้ให้ความกรุณาแก่ผู้เขียนถึงกล่าวจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ไว ณ โอกาสนี้ด้วย

คุณย์วิทยทรัพย์ากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย		ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ		ค
กิตติกรรมประกาศ		ง
รายการตารางประกอบ		ช

บท

๑. บทนำ		๑
วัตถุประสงค์และประโยชน์จากการวิจัย		๒
ขอบเขตของการวิจัย		๒
๒. หลักการทั่วไปของรัฐวิสาหกิจ		๔
ความหมายของรัฐวิสาหกิจ		๔
ความสำคัญและความจำเป็นของรัฐวิสาหกิจ		๕
เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของรัฐวิสาหกิจ		๗
รัฐวิสาหกิจในประเทศไทย		๘
ประเภทของรัฐวิสาหกิจ		๘
นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับรัฐวิสาหกิจตามแผนพัฒนา		
ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๑๘)		๑๒
โครงการและนโยบายทางด้านการเงินของ		
รัฐวิสาหกิจ สาธารณูปโภค ตามแผนพัฒนา ฉบับที่ ๓ ...		๑๒
รัฐวิสาหกิจสาธารณูปโภค		๒๐
การไฟฟ้านครหลวง		๒๐
การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค		๒๐
การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย		๒๔

การประสานครหลวง	๒๗
๓. การจำแนกประเภทงบประมาณของรัฐวิสาหกิจสาขารัฐวิสาหกิจ ...	๒๘
ความหมายของงบประมาณ	๒๘
ลักษณะของงบประมาณที่ ...	๓๒
ความสำคัญและประโยชน์ของงบประมาณ	๓๒
งบประมาณที่รัฐวิสาหกิจสาขารัฐวิสาหกิจจัดทำ	๓๓
แหล่งที่มาของเงินลงทุนของรัฐวิสาหกิจ	๓๗
๔. กฎหมายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับงบประมาณ	๔๑
พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ	๔๒
ระเบียบว่าด้วยงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจ	๔๕
พระราชบัญญัติจัดตั้งรัฐวิสาหกิจสาขารัฐวิสาหกิจ	๔๘
พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ...	๔๘
พระราชบัญญัติการไฟฟ้านครหลวง	๕๒
พระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค	๕๕
พระราชบัญญัติการประสานครหลวง	๕๗
๕. การจัดทำงบประมาณ	๖๐
ขั้นตอนในการจัดทำงบประมาณ	๖๑
การวางแผนงาน	๖๑
การขออนุมัติหลักการ	๖๔
การเสนอขอตั้งวงเงินงบประมาณ	๗๕
การเสนอประมาณการรายได้	๗๕
การเสนองบประมาณรายจ่าย	๑๑๒
การจัดทำเอกสารงบประมาณ	๑๒๑

สรุป ๑๕๘

บทที่

๖. การควบคุมค่าใช้จ่ายตามงบประมาณ ๑๖๐

    การควบคุมยอดเงินงบประมาณ ๑๖๐

    วิธีการเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินงบประมาณแผ่นดิน ๑๖๑

        การใช้จ่ายเงินที่ได้รับอนุมัติตามงบประมาณ ๑๖๑

        การใช้จ่ายเงินที่ไม่ตรงตามที่ได้รับอนุมัติไว้ ๑๖๓

        การขอเงินประจำงวด ๑๖๔

    การติดตามผลและการควบคุมค่าใช้จ่ายตามงบประมาณ
    ของรัฐวิสาหกิจसारณูปโลก ๑๖๕

๗. บทสรุปและขอเสนอแนะ ๑๘๑

บรรณานุกรม ๑๘๑

ภาคผนวก ๑๘๓

ประวัติการศึกษา ๒๓๖

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
๑. งบลงทุนและแหล่งที่มาของเงินลงทุนของรัฐวิสาหกิจ	๑๗
๒. ตารางการเบิกจ่ายเงินรายปี (Expenditure Schedule)	๑๘
๓. แบบการเสนอประมาณการรายได้	๔๑
๔. แบบการเสนอรายการกำหนดวงเงินงบประมาณรายจ่าย	๑๑๖
๕. ตารางแสดงอัตรากำลังโดยสรุป	๑๓๑
๖. แบบการขออนุมัติเงินประจำงวด	๑๖๖
๗. ทะเบียนคุมยอดเงินงบประมาณ (Work Abstract Book)	๑๗๕
๘. แบบฟอร์มการรายงานงบลงทุน	๑๘๖

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย